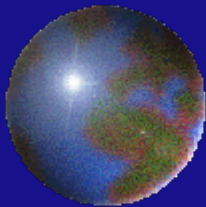

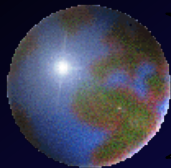
بِسْمِ تَعَالٰی
وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ

ذخایر در شرکت های بیمه ای

سید محمد باقر آبادی

شهریور ۱۳۹۶

الزامات تاثیر گذار بر گزارشگری شرکت های بیمه ای:

آئین نامه های شورای عالی بیمه مرکزی

استاندارد حسابداری شماره ۲۸ ایران

استاندارد بین المللی گزارشگری مالی شماره ۴

از سال ۲۰۲۱ جایگزین استاندارد
بین المللی گزارشگری مالی ۴ می شود.

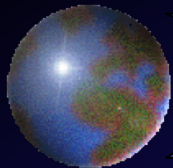
استاندارد بین المللی گزارشگری مالی شماره ۱۷

وضعیت شرکت های بیمه ای در خصوص گزارشگری مالی:

شرکتهای بیمه از یک طرف ملزم به رعایت استاندارد حسابداری شماره ۲۸ ایران (و طبق الزام سازمان بورس گزارشگری طبق استاندارد حسابداری بین المللی گزارشگری مالی شماره ۴) و از سوی دیگر ملزم به رعایت آئین نامه های شورای عالی بیمه میباشند.

گزارشگری مالی در شرکتهای بیمه باید با رعایت استاندارد حسابداری تهیه و ارائه گردد اما استانداردهای مزبور در برخی موارد با آیین نامه های شورای عالی بیمه به ویژه **آیین نامه شماره ۵۸** (آیین نامه ذخایر فنی موسسات بیمه) مغایرت دارد.

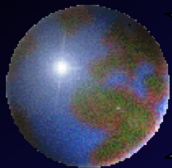

ذخایر فنی در شرکت‌های بیمه (آیین نامه ۵۸ بیمه مرکزی)

ذخایر فنی عبارت است از ذخیره‌های نگهداری شده برای **ایفای تعهدهای ناشی از صدور بیمه‌نامه‌ها** به وسیله موسسه بیمه.

- این ذخیره‌ها قابل تقسیم نمی‌باشد، چرا که همواره ممکن است تعهدهایی برای شرکت‌های بیمه در مقابل ریسک‌های منقضی نشده وجود داشته باشد.
- شرکت‌های بیمه از محل این وجوه سرمایه‌گذاری می‌کنند و در صورتی که خسارت‌هایی رخ دهد، منابع لازم از محل این وجوه تامین می‌شود.

ذخیره خسارت معوق قابل سرمایه‌گذاری نمی‌باشد

انواع ذخایر طبق آیین نامه ۵۸ بیمه مرکزی

بیمه های غیر زندگی:

ذخیره ریاضی

ذخیره مشارکت بیمه گذاران در منافع

ذخیره برگشت حق بیمه

ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی

ذخیره حق بیمه (حق بیمه عاید نشده)

ذخیره ریسک های منقضی نشده

ذخیره خسارات معوق

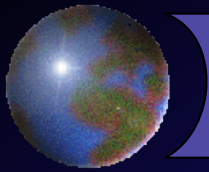
بیمه های زندگی:

ذخیره ریاضی

ذخیره مشارکت بیمه گذاران در منافع

ذخایر فنی بیمه عمر زمانی

ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی

ذخایر فنی در بیمه‌های زندگی

ذخیره ریاضی:

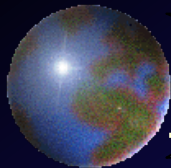
در بیمه‌های زندگی عبارت است از ذخیره حق بیمه که به دلیل طولانی بودن بیمه زندگی (۲۰ و ۳۰ سال و یا تا آخر عمر بیمه شده) و بالا بودن بخش پس انداز این نوع بیمه مستلزم استفاده از فرمول های ریاضی است.

تفاوت بین ارزش فعلی تعهدات بیمه‌گر (اعم از سرمایه و مستمری) و ارزش فعلی تعهدات بیمه‌گذاران

ذخیره مشارکت بیمه‌گذاران در منافع:

این ذخیره عبارت است از درصدی از منافع حاصل از معاملات بیمه‌های زندگی و سرمایه‌گذاری ذخایر فنی آن که به موجب شرایط قراردادهای بیمه‌های زندگی باید بین بیمه‌گذاران بیمه‌های تقسیم شود.

ذخایر فنی بیمه‌های عمر زمانی براساس مبانی تعیین شده برای بیمه‌های غیرزندگی محاسبه و در حساب‌ها منظور می شود.

ذخایر فنی در بیمه‌های غیرزندگی

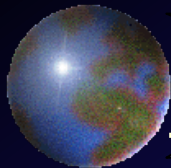
ذخیره حق بیمه (حق بیمه عاید نشده): حق بیمه‌های مربوط به فاصله زمانی بین تاریخ ترازنامه تا انقضای مدت قراردادهای بیمه

ذخیره ریسک منقضی نشده: این ذخیره مربوط به رشته‌هایی است که ضریب خسارت آن‌ها بیش از ۸۵٪ درصد است.

ذخیره خسارت معوق: ذخیره خسارات معوق بیمه‌های غیرزندگی عبارت است از:

الف) خسارات اعلام شده در دست رسیدگی به علاوه برآورد مخارج تسویه خسارت پس از کسر سهم بیمه‌گر اتکایی

ب) خساراتی که تا قبل از پایان دوره مالی ایجاد شده و هنوز به بیمه‌گر اعلام نشده به علاوه برآورد مخارج تسویه خسارت پس از کسر سهم بیمه‌گر اتکایی

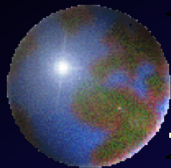
ذخایر فنی در بیمه‌های غیرزندگی

ذخیره ریاضی:

در بیمه‌های غیرزندگی (بیمه های حوادث و مسئولیت که بیمه گر متعهد پرداخت مستمری باشد) برای پرداخت مستمری‌هایی که قطعی شده عبارت است از ارزش فعلی تعهدات بیمه‌گر پس از کسر سهم بیمه‌گر اتکایی

ذخیره مشارکت بیمه‌گذاران در منافع:

این ذخیره در بیمه‌های غیرزندگی عبارتست از درصدی از منافع حاصل از هر یک از قراردادهای بیمه که به موجب شرایط قرارداد به بیمه‌گذاران قابل پرداخت باشد

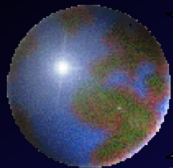
ذخایر فنی در بیمه‌های غیر زندگی

ذخیره برگشت حق بیمه: عبارتست از برآوردی از حق بیمه‌های برگشتی در دوره مالی بعد (به دلیل انصراف بیمه‌گذاران و یا کاهش سرمایه بیمه و...) که به عنوان ذخیره شناسایی می‌گردد. این ذخیره، در استانداردهای حسابداری پیش‌بینی نشده است که عبارت است از:

۵۰ درصد نسبت حق بیمه‌های برگشتی به کل حق بیمه ها (صادره و قبولی) در

سه سال مالی قبل ضربدر حق بیمه صادره سال مالی جاری پس از کسر

حق بیمه اتکایی واگذاری

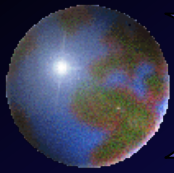
ذخایر فنی در بیمه‌های غیرزندگی

ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی:

این ذخیره در بیمه‌های غیرزندگی بابت تضمین تعهدات مؤسسات بیمه در مقابل خسارات ناشی از حوادث فاجعه‌آمیز منظور می‌شود. این ذخیره، در استانداردهای حسابداری پیش‌بینی نشده است و بدین شکل محاسبه می‌شود:

الف) ۳ درصد حق‌بیمه‌های صادره پس از کسر حق‌بیمه اتکایی واگذاری.
ب) ذخایر فنی تکمیلی و خطرات طبیعی که از سال قبل منتقل شده است.

میزان ذخیره موضوع این ماده نباید از ۲۰ درصد میانگین حق‌بیمه نگهداری سه سال گذشته مؤسسه تجاوز نماید.

سایر ذخایر و اندوخته‌ها در شرکت‌های بیمه

آئین نامه شماره ۶۱ بیمه مرکزی

اندوخته قانونی (Legal reserve)

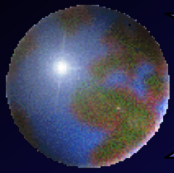
سالانه ۵ درصد از سود تا زمانی که به ۱۰ درصد سرمایه برسد.

آئین نامه شماره ۶۱ بیمه مرکزی

اندوخته سرمایه‌ای (Capital reserve)

سالانه ۱۰ درصد از سود تا زمانی که به ۱۰۰ درصد سرمایه برسد

نکته: ۱۰ درصد مذکور از زمانی که اندوخته قانونی کامل شود (به ۱۰ درصد سرمایه برسد) معادل ۱۵ درصد خواهد بود.

موارد اختلاف استانداردهای حسابداری و آئین نامه ۵۸ در خصوص ذخایر:

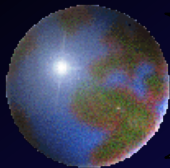
۱- ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی

۲- ذخیره برگشت حق بیمه

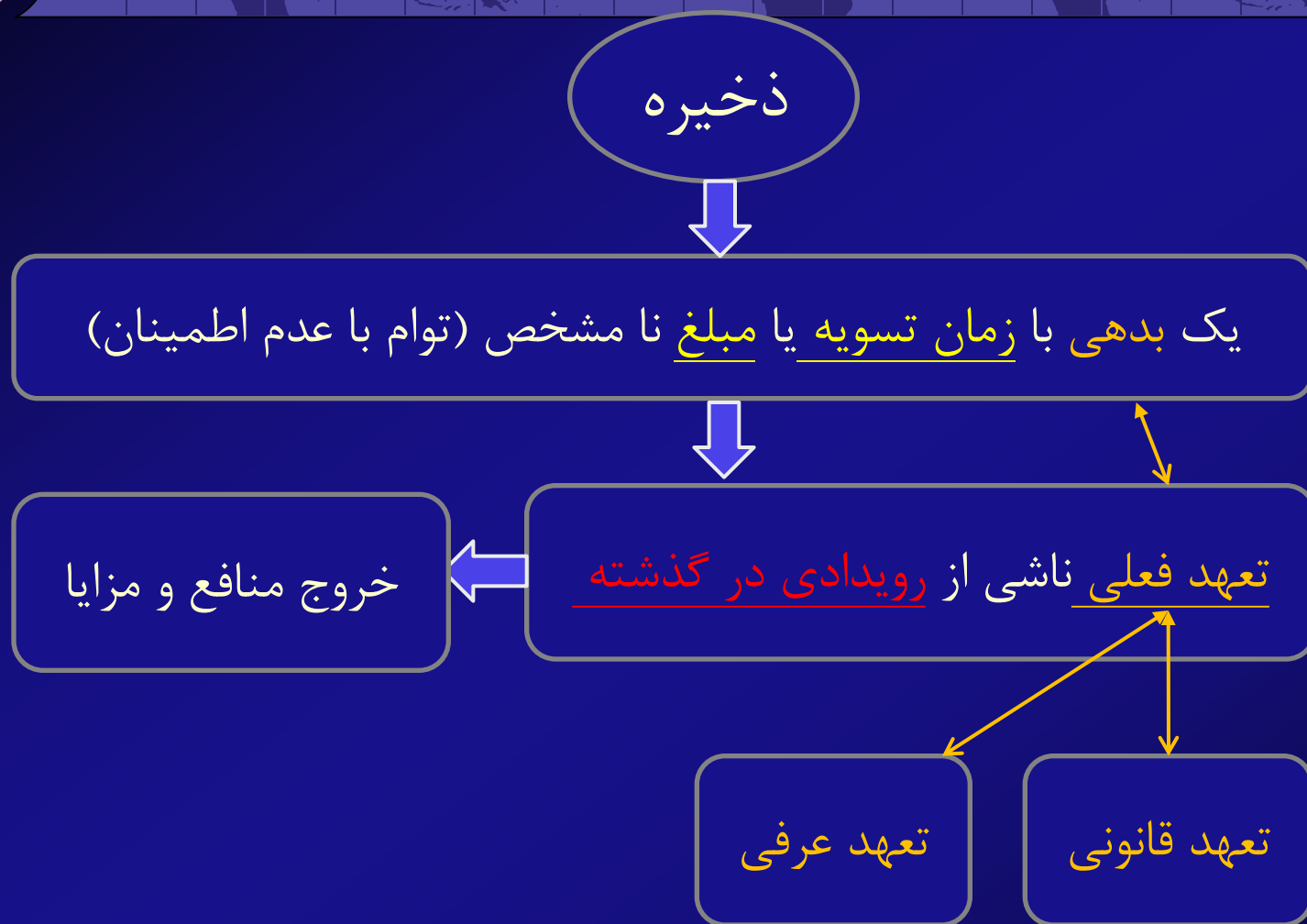
در اینخصوص استاندارد بین المللی الزام مشخصی ندارد.

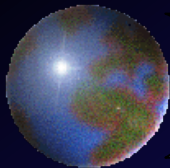
۳- استاندارد حسابداری ایران (بند ۱۷)، جهت محاسبه حق بیمه عاید نشده روش تناسب زمانی روزانه (۱/۳۶۵)، ماهانه (۱/۱۲)، فصلی (۱/۸) و سالانه (۱/۲) را به نحوی که دقت آن کمتر از روش فصلی (۱/۸) نباشد را پیشنهاد نموده است.

لیکن آئین نامه شماره ۵۸، صرفاً روش فصلی را الزام نموده، البته پس از کسر ۱۵ درصد حق بیمه به عنوان هزینه تحصیل که در استاندارد حسابداری، به طور مستقیم به آن اشاره ای نشده است.

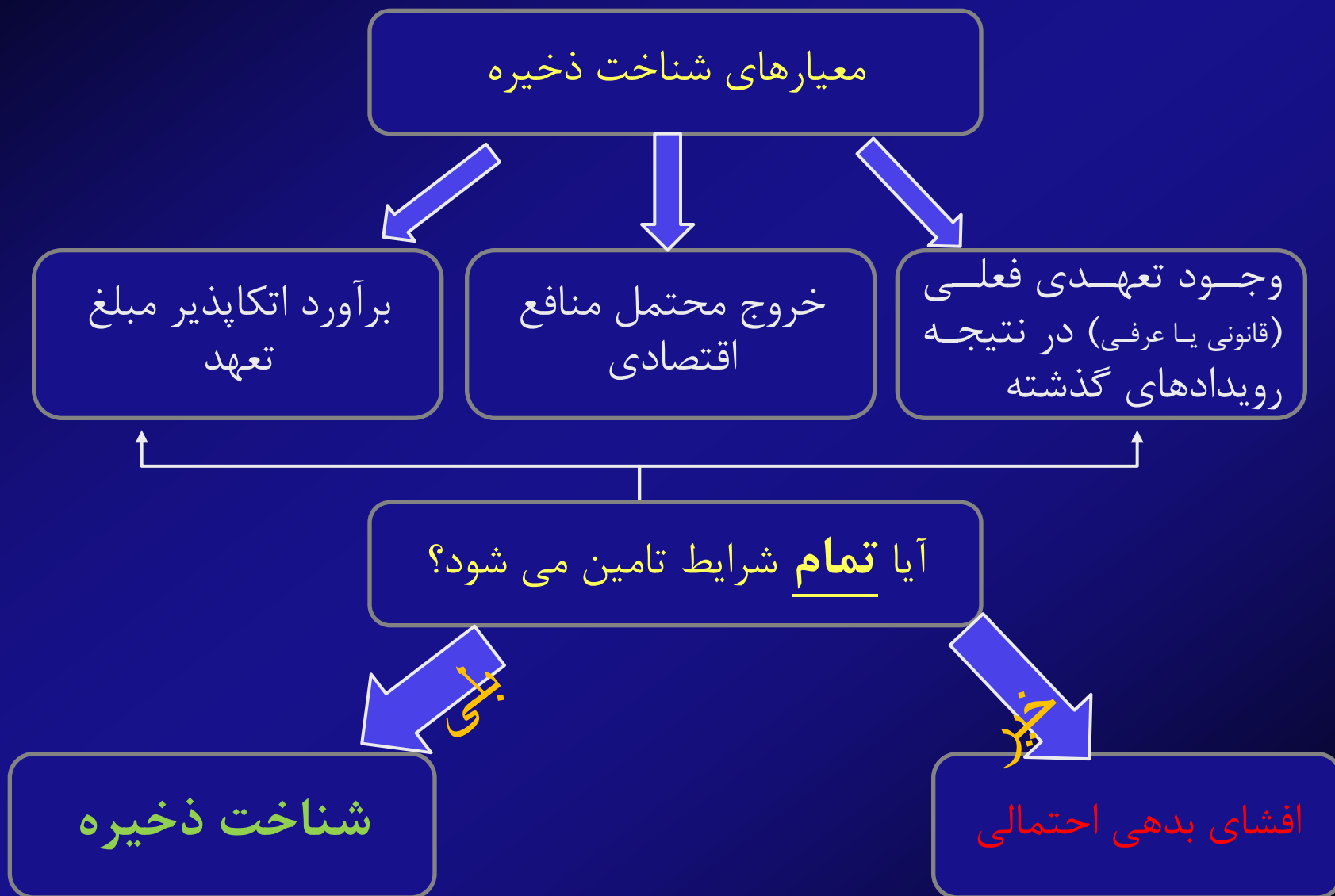

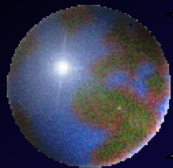
تعریف ذخیره طبق IAS37:

معیارهای شناسایی ذخایر طبق IAS37

علت عدم قبول این ذخایر طبق استانداردهای حسابداری:

ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی

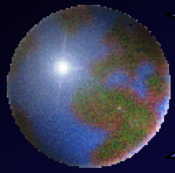

عدم وجود تعهد فعلی

ذخیره برگشت حق بیمه

عدم امکان محاسبه قابل
اتکاء مبلغ

وضعیت ذخایر فنی تکمیلی و خطرات طبیعی و برگشت حق بیمه طبق استاندارد ۲۸ ایران:

طبق استاندارد حسابداری شماره ۲۸، شرکتهای بیمه در رابطه با حوادث طبیعی فاجعه‌آمیز مانند زلزله‌های شدید که خسارتهای سنگین به بار می‌آورد، تعهد فعلی ندارند، لذا نمی‌توانند از این بابت ذخیره شناسایی کنند. حوادثی مانند زلزله پیش‌بینی‌پذیر نیست و انعکاس هزینه از این بابت در دوره‌های زمانی قبل از وقوع خسارت، با مفاهیم نظری گزارشگری مالی سازگاری ندارد.

در مورد ذخیره برگشت از حق بیمه نیز به دلیل اینکه رقم این ذخیره به شکل قابل اتکایی قابل برآورد نمی‌باشد امکان شناسایی با توجه به مفاهیم نظری فراهم نمی‌باشد.

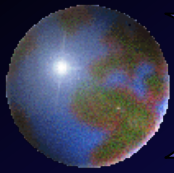
برخورد IFRS4 با ذخایر خطرات طبیعی و برابر ساز:

در استانداردهای بین المللی نیز طبق بند های BC87 الی BC92 بخش مبانی نتیجه گیری استاندارد بین المللی گزارشگری مالی ۴ :

احتساب و شناسایی ذخایر فنی خطرات طبیعی و ذخایر برابر ساز توسط شرکت های بیمه ای ممنوع است. چرا که تعریف بدهی طبق چهارچوب نظری گزارشگری مالی بین المللی را پوشش نمی دهد.

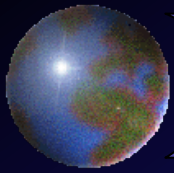
شناسایی ذخیره بابت ادعاهایی که در دوره مورد گزارش مورد پوشش نیستند ممنوع است

بنیاد تدوین استانداردهای بین المللی در پیش نویس شماره ۵ خود در نهایت به توافق برای حذف این نوع ذخایر از صورت های مالی شرکت های بیمه ای رسیدند.

۱- استفاده از ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی و ذخیره برگشت حق بیمه بابت جبران کسری احتمالی ذخایر و بدهی های بیمه ای در شرکت های بیمه ای بعد از اجرای استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی

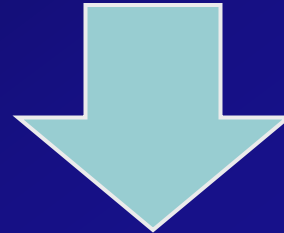
۲- تغییر ماهیت ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی و ذخیره برگشت حق بیمه

راه حل اول :

اثر IAS37

اگر اثر ارزش زمانی پول با اهمیت باشد

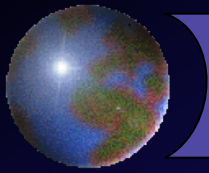

مبلغ ذخیره = ارزش فعلی مخارج مورد انتظار لازم برای تسویه تعهد

بند ۴۵ استاندارد IAS37 نسخه کتاب آبی ۲۰۱۷

45- Where the effect of the time value of money is material, the amount of a provision shall be the present value of the expenditures expected to be required to settle the obligation.

آزمون کفایت بدهی

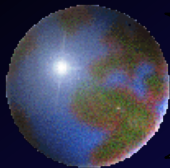
اثر IFRS4

بیمه گر باید در پایان هر دوره گزارشگری، با استفاده از **برآوردهای فعلی**، از **جریان های نقدی آتی** طبق قراردادهای بیمه خود کفایت بدهی های بیمه خود را ارزیابی کند. و در صورت وجود کسری تمام کسری را در سود و زیان دوره خود شناسایی نماید.

بند ۱۵ استاندارد IFRS4 نسخه کتاب آبی ۲۰۱۷

15- An insurer shall assess at the end of each reporting period whether its recognized insurance liabilities are adequate, using current estimates of future cash flows under its insurance contracts. If that assessment shows that the carrying amount of its insurance liabilities is inadequate in the light of the estimated future cash flows, the entire deficiency shall be recognised in profit or loss.

راه حل اول :

اثر IFRS 17

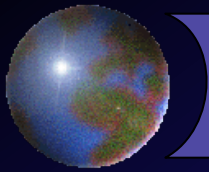
با اجرایی شدن IFRS 17 طبق الزامات بند ۳۲ این استاندارد: می باید اثر **ارزش زمانی پول** و **ریسک های مالی و غیر مالی** مرتبط با جریانهای نقدی نیز در محاسبه ارزش قابل گزارش در نظر گرفته شود.

طبق بند ۳۶ IFRS 17 نرخ تنزیل مورد استفاده برای برآورد جریانهای نقدی باید دارای شرایط زیر باشد:

- الف:** منعکس کننده ارزش زمانی پول، ویژگی های جریان های نقدی و ویژگی های نقدینگی قراردادهای بیمه باشد.
- ب:** با قیمت های کنونی بازار مربوط به ابزارهای مالی که ویژگی های آنها با مفاد قراردادهای بیمه همخوانی دارند، مطابقت داشته باشد.
- ج:** تاثیر عوامل تاثیرگذار بر قیمت های قابل مشاهده بازار که بر جریان های نقدی آینده قراردادهای بیمه تاثیر نمی گذارند را نادیده بگیرند

IFRS®

مشکل اجرای راه حل اول:

۱- علی رغم پوشش کسری مورد بحث بازهم حساب ذخایر فنی تکمیلی و خطرات طبیعی و برگشت حق بیمه دارای مانده باشند.

۲- طبق بخش «الف» بند ۲۵ استاندارد بین المللی گزارشگری مالی شماره ۴ (نسخه کتاب آبی ۲۰۱۷):

بیمه گر ممکن است این رویه را (علی رغم عدم افزایش ویژگی کیفی مربوط بودن که در بند ۲۲ همین استاندارد تاکید شده است) ادامه دهد:

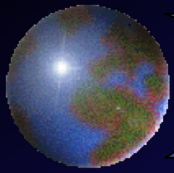
اندازه گیری بدهی بیمه ای بر مبنای تنزیل نشده

An insurer may continue the following practices, (but the introduction of any of them does not satisfy paragraph 22):

(a measuring insurance liabilities on an undiscounted basis.

در صورت انتخاب این رویه توسط بیمه گر با کسری ذخیره ناشی از عدم تنزیل مواجه نخواهیم بود.

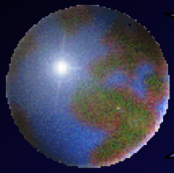
راه حل دوم – حل ریشه ای مشکل:

پیشنهاد می شود به جای ذخیره فنی، اندوخته فنی تکمیلی و خطرهای طبیعی محاسبه و برای آن (با رایزنی بیمه مرکزی و اداره امور مالیاتی) معافیت مالیاتی در نظر گرفته شود و در بخش حقوق صاحبان سهام طبقه بندی گردد.

این اندوخته از محل سود قابل تخصیص (همانند اندوخته های احتیاطی) تامین شود

این اندوخته غیر قابل تقسیم و انتقال به سرمایه باشد.

به نظر میرسد اصلی ترین دلیل عدم پذیرش اندوخته به جای ذخیره توسط شورای عالی بیمه، موضوع مالیات باشد. پس در صورتی که احتساب اندوخته غیر قابل تقسیم به جای ذخیره، با معافیت مالیاتی همراه باشد، به نظر میرسد مورد قبول شورای عالی بیمه قرار گیرد، چرا که هیچ گونه آثار مالیاتی برای شرکتهای بیمه به همراه نخواهد داشت

راه حل دوم – حل شکلی مشکل:

با توجه به الزام گزارشگری طبق استانداردهای بین المللی گزارشگری در سطح صورت های مالی تلفیقی (و عدم شمول صورت های مالی تلفیقی در بحث تشخیص مالیات)، در هنگام تهیه صورت های مالی تلفیقی طی ثبت های کاربرگی این ذخایر به سرفصل اندوخته ها منتقل گردد.

بررسی مبانی نتیجه گیری استاندارد بین المللی

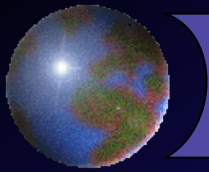
طبق بند BC93 بخش مبانی نتیجه گیری استاندارد بین المللی گزارشگری مالی ۴ :

هیئت تدوین استانداردهای حسابداری در پیش نویس شماره ۵ استاندارد بین المللی گزارشگری مالی شماره ۴ تصمیم به عدم شناسایی این ذخایر در صورت های مالی شرکت های بیمه ای گرفت. ولی عنوان داشت:

اگرچه امکان شناسایی این اقلام به عنوان بدهی وجود ندارد **ولیکن منعی برای جداسازی این اقلام به عنوان بخشی از حقوق صاحبان سهام نیست.** در اینصورت تغییرات این مبالغ در صورت سود و زیان منظور نشده و طبق الزامات IAS 1 در صورت تغییرات در حقوق صاحبان سهام منظور می گردد.

BC93: Accordingly, the Board retained the proposal in ED 5 to eliminate these provisions. However, although the IFRS prohibits their recognition as a liability, it does not prohibit the segregation of a component of equity. Changes in a component of equity are not recognized in profit or loss. [IAS 1](#) requires a statement of changes in equity.

جهت درک بیشتر اهمیت ذخایر فنی تکمیلی و ذخایر برگشت
حق بیمه در سطح صورتهای مالی، اطلاعات تعدادی از
شرکت بیمه ای بورسی، و همچنین گزارش صادر شده
توسط حسابرسان برای ۵ سال متوالی (۱۳۸۸-۱۳۹۲)
جمع آوری شده است.

سال	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲
جمع داراییها	۴,۵۹۲	۵,۳۱۲	۶,۸۰۳	۱۱,۲۲۳	۱۳,۷۳۵
درآمد	۳,۱۴۱	۳,۵۳۰	۵,۳۰۹	۷,۶۳۶	۸,۸۳۶
سطح اهمیت	۴۴	۵۰	۶۶	۱۰۰	۱۱۸
هزینه دوره	۸۵	۷۴	۱۰۴	۱۸۳	۲۱۶
نسبت هزینه به سطح اهمیت	۲	۱	۲	۲	۲
ماتده ذخیره در ترازنامه	۴۸۷	۵۶۱	۶۶۵	۸۴۷	۱,۰۶۳
نسبت ذخیره به سطح اهمیت	۱۱	۱۱	۱۰	۸	۹
نوع اظهار نظر	مشروط	مشروط	مشروط	مشروط	مشروط

سال	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲
جمع داراییها	۷,۰۳۱	۷,۴۷۱	۸,۹۴۵	۱۱,۰۸۶	۱۴,۳۳۸
درآمد	۳,۱۹۱	۳,۶۲۲	۵,۴۳۹	۶,۴۰۶	۷,۹۸۵
سطح اهمیت	۵۷	۶۱	۷۷	۹۳	۱۰۱
هزینه دوره	۷۵	۸۲	۱۳۸	۱۵۸	۲۷۱
نسبت هزینه به سطح اهمیت	۱/۳	۱/۳	۱/۸	۱/۷	۲/۷
ماتده ذخیره در ترازنامه	۲۶۷	۳۴۹	۴۸۷	۶۴۵	۹۱۶
نسبت ذخیره به سطح اهمیت	۵	۶	۶/۳	۷	۹/۱
نوع اظهار نظر	مشروط	مشروط	مشروط	مشروط	مشروط

سال	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲
جمع داراییها	۱,۱۱۴	۱,۴۷۰	۳,۱۴۶	۶,۸۲۲	۲,۳۶۰
درآمد	۶۵۲	۵۹۹	۲,۱۶۴	۴,۹۹۶	۱,۳۱۷
سطح اهمیت	۱۴	۱۶	۳۲	۶۵	۲۴
هزینه دوره	۱۴	۱۱	۱۱۳	۱۱۳	۰
نسبت هزینه به سطح اهمیت	۱	۱	۴	۲	۰
مانده ذخیره در ترازنامه	۵۶	۶۷	۱۸۰	۲۹۳	۲۵۰
نسبت ذخیره به سطح اهمیت	۴	۴	۶	۵	۱۰
نوع اظهار نظر	مشروط	مشروط	مشروط	مشروط	مشروط

با تشکر از توجه شما

